

Щитник Ю.А.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

СОВРЕМЕННАЯ СИСТЕМА АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НАЛОГОВ В УКРАИНЕ

Аннотация

В статье обосновано определение термина «система администрирования налогов». Определены элементы и составные части администрирования налогов. Проанализированы взаимосвязи складовых частей администрирования налогов между собой. Проанализировано соответствие администрирования налогов основным принципам системности. Предложено дефиницию «инновационная системы администрирования налогов».

Ключевые слова: администрирование налогов, инновационная структура, система администрирования налогов, налоговый долг, налоговый контроль, налоговая консультация.

Shchitnik Y.A.

Kyiv National Economic University named after V. Hetman

THE MODERN SYSTEM OF TAX ADMINISTRATION IN UKRAINE

Summary

In the article the definition of «tax administration». Defined elements and components of tax administration. Analyzed vzayemozv'yazky skladovykh parts podatktiv between soboyu administration. Analyzed compliance with the fundamental principles of tax administration consistency. A definition of «innovation tax administration».

Keywords: tax administration, innovative structure, tax administration, tax debt, tax management, tax advice.

УДК 658.1

ВПРОВАДЖЕННЯ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ В СИСТЕМУ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ющенко Р.О.

Харківський інститут банківської справи
Національного банку України

В статті проведено аналіз існуючих методик проведення фінансового аналізу, зокрема наведено структурно-логічну модель факторної системи коефіцієнта покриття, як невід'ємного елементу аналізу ліквідності підприємства, в контексті пристосування до глобалізаційного тиску та інших екзогенних факторів розвитку вітчизняної економіки.

Ключові слова: ліквідність, факторний аналіз, фінансовий менеджмент, економічне зростання, планування.

Постановка проблеми. На даному етапі розвитку української економіки ключовою проблемою багатьох підприємств, окрім несприятливого інвестиційного клімату, зовнішнього глобалізаційного тиску та політичної нестабільності, є ефективність їх функціонування та економічне зростання, пов'язане з їх безпосередньою діяльністю. Систематично аналізуючи фінансовий стан підприємства, можна встановити тенденції зміни фінансових результатів діяльності, контролювати співвідношення рівня фінансових показників підприємства і його конкурентів як з метою довгострокового планування розвитку, так і для прийняття рішень у поточному плануванні. Фінансовий аналіз може використовуватись для визначення загрози банкрутства, ризику вкладення капіталу у певне підприємство чи вид діяльності. Результати аналізу можуть використовуватися банками для визначення суми позик, які вони можуть без ризику неповернення кредиту надати тому або іншому підприємству. Статистично точним та надійним інструментом дослідження фінансового стану підприємства, згідно з дослідженнями зарубіжних вчених, є факторний аналіз, особливо в аспекті дослідження ліквідності підприємства [1].

Існуючі методики проведення фінансового аналізу вимагають від фінансового аналітика багато зусиль та часу, а інколи і не дають бажаного результату, тому для всебічного аналізу фінансової стійкості підприємства та ризикованості його фінансово-господарської діяльності важливо вивчати взаємозв'язок факторів, на підставі яких можна комплексно судити про фінансово – економічний стан підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Вивченню проблематики, що стосується аналізу ліквідності підприємства присвячено праці таких науковців, як: О. Рахнянська, А. Склабінська, І. Макарова, П. Спільник, А. Створкіна, Бень Т. та ін. Віддаючи належне напрацюванням вітчизняних економістів, слід зауважити, що в межах опрацьованого матеріалу, спостерігається відносно мала кількість праць, що присвячені дослідженню проблеми використання факторного аналізу, як засобу комплексного вивчення фінансово-економічного стану підприємства в умовах мінливості економіки.

Метою статті є визначення зв'язку основних показників ліквідності підприємств з факторами їх формування, а також аналіз проблеми використання факторного аналізу на окремих підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Для всебічного оцінювання показників ліквідності важливо вивчити взаємозв'язки з факторами їх формування. Так Рахнянська О.П. розглядає детермінований аналіз фінансової стійкості підприємства в аспекті ліквідності з позиції впливу окремих факторів на коефіцієнт покриття [2].

Структурно логічна модель факторної системи коефіцієнта покриття представлена на рис. 1.1.

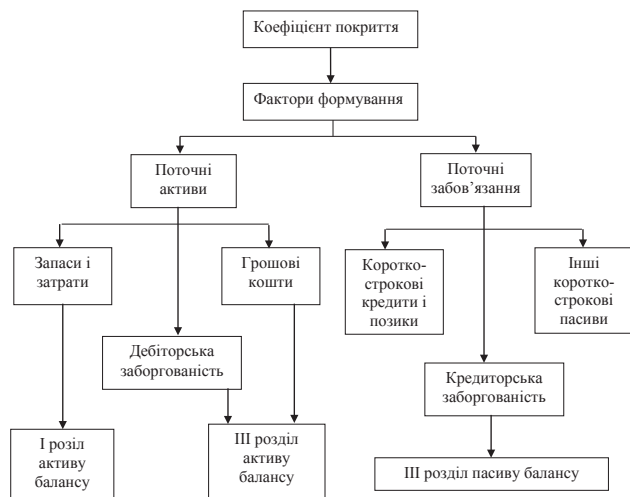

Рис. 1.1. Структурна модель факторної системи коефіцієнта покриття

Розрахунок впливу поточних активів на коефіцієнт покриття за методикою автора наведено у табл. 1. Його здійснено на основі балансу ДП ХМЗ «ФЕД» за 2011-2013 роки.

З табл. 1 видно, що у 2011 році збільшення коефіцієнту покриття викликано: збільшенням величини незавершеного виробництва; товарів на складі; дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги; дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та інших оборотних активів.

Таблиця 1

Факторний аналіз коефіцієнту покриття

Фактор	Формула для розрахунку	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Поточні активи	Δ Поточних активів * Коефіцієнт частки участі поточних активів	0,3409	0,1231	0,9941
Виробничі запаси П1	Δ Виробничих запасів * Коефіцієнт частки участі поточних активів	0,0483	0,1556	0,0477
Незаверш. виробництво П2	Δ Незаверш. виробництва * Коеф. частки участі пот. активів	0,3081	0,0858	0,3083
Готова продукція П3	Δ Готової продукції * Коефіцієнт частки участі поточних активів	-0,1809	-0,0633	0,12333
Товари П4	Δ Товарів * Коефіцієнт частки участі поточних активів	0,0404	-0,0002	0,0004

Дебітор. заборг. за товари П5	Δ ДЗ за товари * Коефіцієнт частки участі поточних активів	0,1044	0,0247	0,1665
Дебіт. заборг. за розр. з бюдж. П6	Δ ДЗ за розрахунками з бюджетом * Коеф. частки участі пот. активів	0,0149	-0,0269	0,0264
Дебіторська заборг. за розр. за виданими авансами П7	Δ ДЗ за виданими авансами * Коеф. частки участі поточних активів	0,0679	-0,0460	0,1581
Інша поточна дебіт. заборг. П8	Δ Іншої поточної ДЗ * Коефіцієнт частки участі поточних активів	-0,0014	-0,0017	0,0128
Грошові кошти, їх еквіваленти П9	Δ Грошових коштів та їх еквівалентів * Коеф. частки участі пот. активів	-0,0009	0,0089	0,1448
Інші оборотні активи П10	Δ Інших оборотних активів * Коефіцієнт частки участі поточних активів	0,0087	-0,01368	0,0059
Витрати майбутніх періодів	Δ Витрат майбутніх періодів * Коефіцієнт частки участі пот. активів	0,0007	0,0007	-0,0004

Негативно на значення коефіцієнту покриття вплинуло:

1. зменшення величини дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги в 2012 році; а також зменшення товарів, дебіторської заборгованості за виданими авансами та величини інших оборотних активів;

2. збільшення величини поточної заборгованості за розрахунками з бюджетом та з одержаних авансів в 2012 році.

В цілому у 2011 році збільшення за поточними активами перекирило збільшення величини поточних пасивів, що є позитивним явищем.

Проаналізувавши рівень впливу поточних активів на коефіцієнт покриття, можна зробити висновок, що в 2011 році на коефіцієнт покриття позитивно найбільше вплинули: незавершене виробництво (0,3081), дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (0,3081), дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами (0,0679) та виробничі запаси (0,0483). Найбільший негативний вплив мало зменшення готової продукції до рівня -0,1809.

Щодо впливу поточних зобов'язань на коефіцієнт покриття, то в 2011 році, найбільший вплив мали: короткострокові кредити (0,5156) та поточні зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів (-1,0668).

Розрахунок впливу поточних зобов'язань на коефіцієнт покриття за методикою автора наведено у табл. 2. Його здійснено на основі балансу ДП ХМЗ «ФЕД» за 2011 – 2013 роки.

У 2012 році спостерігається зменшення значення коефіцієнту покриття на 0,3. Це викликано зменшенням величини незавершеного виробництва,

готової продукції, товарів на складі; зменшенням величини дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та збільшенням кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги; збільшенням величини поточної заборгованості за розрахунками з бюджетом та з одержаних авансів (табл. 1 та 2).

Позитивний вплив на значення коефіцієнту покриття здійснило: збільшення величини грошових коштів та їх еквівалентів; зменшення величини поточних зобов'язань за розрахунками зі страхування та з оплати праці.

В 2012 році на коефіцієнт покриття найбільше вплинули: виробничі запаси (0,1556), незавершене виробництво (0,0858) та поточні зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів (0,6471). Найбільший негативний вплив мало зменшення готової продукції до рівня -0,0633.

У 2012 році відбулося зменшення коефіцієнту покриття на 0,2. На це негативно вплинуло: зменшення розміру виробничих запасів та витрат майбутніх періодів, а також збільшення величини короткострокових кредитів, векселів виданих, поточних зобов'язань зі страхування та з оплати праці. Позитивний вплив мало: збільшення незавершеного виробництва, готової продукції, товарів на складі, а також зменшення поточних зобов'язань за розрахунками з одержаних авансів.

Таблиця 2

Факторний аналіз коефіцієнту покриття

Фактор	Формула для розрахунку	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Поточні зобов'язання	Δ Поточних зобов'язань * Коефіцієнт частки участі поточних зобов'язань	-0,9521	-0,4169	-0,7409
Короткострокові кредити П11	Δ Короткострокових кредитів * Коефіцієнт частки участі поточних зобов'язань	0,5156	-0,1699	0,0040
Векселі видані П12	Δ Векселів виданих * Коефіцієнт частки участі поточних зобов'язань	-0,0164	-0,3857	0,1372
Кредиторська заборгованість за товари П13	Δ КЗ за товари * Коефіцієнт частки участі поточних зобов'язань	-0,0937	-0,3589	-0,3569
Поточні зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів П14	Δ Поточних зобов'язань з одержаних авансів * Коефіцієнт частки участі поточних зобов'язань	-1,0668	0,6471	-0,4498
Бюджетом П15	Δ Поточних зобов'язань з бюджетом * Коефіцієнт частки участі поточних зобов'язань	-0,1932	0,0202	-0,0297

Зі страхування П16	Δ Поточних зобов'язань зі страхування * Коефіцієнт частки участі пот. зобов'язань	-0,0308	-0,0467	-0,0127
З оплати праці П17	Δ Поточних зобов'язань з оплати праці * Коефіцієнт частки участі пот. зобов'язань	-0,0564	-0,0829	0,03528
Інші поточні зобов'язання П18	Δ Інших поточних зобов'язань * Коефіцієнт частки участі пот. зобов'язань	-0,0104	-0,0042	0,0027

В 2012 році на коефіцієнт покриття найбільше вплинули: незавершене виробництво (0,3083), дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (0,1665), дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами (0,1581), грошові кошти та їх еквіваленти (0,1448) та готова продукція (0,12333).

Таблиця 3

Розрахунок частки участі факторів

Показник	Формула для розрахунку	Коефіцієнт частки участі фактора		
		2009 р.	2010 р.	2011 р.
Коефіцієнт покриття ($K_{п1}$)	Оборотні активи + ВМП (на к.п.) Поточні зобов'язання + ДМП (на к.п.)	2,11	1,81	1,69
Коефіцієнт покриття ($K_{п2}$)	Оборотні активи + ВМП (на п.п.) Поточні зобов'язання + ДМП (на к.п.)	1,76	1,69	1,08
Коефіцієнт частки участі поточних активів	$K_{п1} - K_{п2} \Delta$ Оборотних активів + Δ ВМП	0,00002	0,000016	0,000017
Коефіцієнт покриття ($K_{п3}$)	Оборотні активи + ВМП (на п.п.) Поточні зобов'язання + ДМП (на п.п.)	2,71	2,11	1,81
Коефіцієнт частки участі поточних зобов'язань	$K_{п2} - K_{п3} \Delta$ Поточних зобов'язань + Δ ДМП	-0,000056	-0,000034	-0,000018

Отже, на протязі аналізованого періоду спостерігається поступове збільшення поточних зобов'язань за розрахунками з оплати праці, а також поступове зменшення запасів, а саме: виробничих запасів та товарів на складі, що є негативною стороною в роботі підприємства. Позитивно на рівень коефіцієнта покриття протягом аналізованого періоду впливало лише збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та зменшення поточних зобов'язань за розрахунками зі страхування. Виявити ж тенденцію щодо зміни інших показників складно, оскільки вони змінюються нерівномірно. Додатково до табл. 1 та 2 розраховуються коефіцієнти частки участі поточних активів та поточних пасивів (табл. 3).

Ще одним аспектом аналізу фінансового стану підприємства є можливість його оцінки з точки зору короткострокових і довгострокових перспектив. У першому випадку критеріями оцінки фінансового стану є ліквідність і платоспроможність підприємства, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розрахуватися з короткостроковими зобов'язаннями. З позиції довгострокової перспективи фінансовий стан підприємства характеризується структурою джерел засобів, тобто мірою залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів.

Крім того, в процесі аналізу фінансового стану підприємства необхідно враховувати фактори, які впливають на фінансовий стан підприємства. Такими можуть бути не лише кількісні, але і якісні чинники, зокрема зміна політичної і загальноекономічної ситуації, перебудова організаційної структури управління галуззю чи підприємством, зміна форм власності, кваліфікації персоналу тощо [3].

Висновки. В результаті впровадження факторного аналізу ліквідності в систему фінансового менеджменту підприємства та проведення деяких розрахунків, можна зробити висновки про вплив поточних активів та поточних зобов'язань на коефіцієнт покриття. Позитивно на рівень коефіцієнта покриття зазвичай впливає лише збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та зменшення поточних зобов'язань за розрахунками зі страхування. Виявити ж тенденцію щодо зміни інших показників видається складним, оскільки вони змінюються нерівномірно.

В цілому ж, факторна модель коефіцієнту покриття відображає лише вплив поточних активів та зобов'язань підприємства на його фінансову стійкість, і тому може бути використана для комплексного аналізу ліквідності та фінансової стійкості підприємства лише у випадку подальшого її вдосконалення.

Список літератури:

1. Onatski A., Ruge-Murcia F. Factor Analysis of a large DSGE model, *Journal of Applied Econometrics*. – 2013. – № 28. – P. 903-928.
2. Рахнянська О.П. Економічна стійкість підприємства / О.П. Рахнянська // Проблеми системного підходу в економіці. – 2009. – № 2. – С. 64-68.
3. Орехова К.В. Експрес-оцінювання фінансової надійності підприємства / К.В. Орехова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2012. – № 2. – С. 66-77.
4. Склабінська А.І. Оцінка фінансової стійкості та платоспроможності підприємств: вітчизняна та зарубіжна практика / А.І. Склабінська, П.О. Магдійчук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 6. – С. 56-58.
5. Тридід О.М., Тижненко О.Г. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання: монографія / О.М. Тридід, В.О. Тижненко. – К.: УБС НБУ, 2009. – 213 с.
6. Бень Т.Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / Т.Г. Бень // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 52-60.
7. Фещур Р.В. Проблеми оцінки фінансового стану підприємств / Р.В. Фещур // Вісник «Львівська політехніка». – 2011. – № 436. – С. 256-263.
8. Комірна В. Оцінювання платоспроможності промислового підприємства / В. Комірна // Економічний аналіз. – 2011. – № 2(18).
9. Котляр М. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансової стійкості підприємства / М. Котляр // Вісник ТНЕУ. – 2011. – № 4. – С. 124.

Ющенко Р.А.

Харьковский институт банковского дела
Национального банка Украины

ВНЕДРЕНИЕ ФАКТОРНОГО АНАЛИЗА ЛИКВИДНОСТИ В СИСТЕМУ ФИНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация

В статье проведен анализ существующих методик проведения финансового анализа, в частности приведена структурно-логическая модель факторной системы коэффициента покрытия, как неотъемлемого элемента анализа ликвидности предприятия, в контексте приспособления к глобализационному давлению и другим экзогенным факторам развития отечественной экономики.

Ключевые слова: ликвидность, факторный анализ, финансовый менеджмент, экономический рост, планирование.

Yushchenko R.O.Kharkiv Institute of Banking
National Bank of Ukraine**IMPLEMENTATION FACTOR ANALYSIS OF LIQUIDITY
IN THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF DOMESTIC ENTERPRISES****Summary**

This paper analyzes the existing methodologies for conducting financial analysis, particularly given the structural and logical model of factor system of the coverage ratio, as an integral part of the analysis of liquidity of the enterprise, in the context of adaption to globalization pressure and other exogenous factors in the development of the national economy.

Keywords: liquidity, factor analysis, financial management, economic growth, planning.

УДК 330.3

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ –
ПЛАТФОРМА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ****Яремко З.М.**

Тернопільський національний економічний університет

Рудяк О.Ю.Навчально-науковий інститут міжнародних економічних відносин імені Б.Д. Гаврилишина
Тернопільського національного економічного університету

У статті розглянуто трансформацію чинників економічного зростання в інформаційному суспільстві. Обґрунтовано роль інформаційно-комунікаційних технологій як основного чинника конкурентних переваг та формування доданої вартості в сучасних економічних умовах. Проведено оцінку внеску інформаційно-комунікаційних технологій в економічне зростання країн ЄС через їх вплив на формування доданої вартості та рівень зайнятості. Виявлено основні відмінності впливу інформаційно-комунікаційних технологій на економічне зростання в країнах ЄС та США. Представлено перспективні напрями подальшої імплементації інформаційно-комунікаційних технологій в ЄС.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, економічне зростання, конкурентні переваги, додана вартість, рівень безробіття, ЄС, США.

Постановка проблеми. В останні роки Європейський Союз, хоч і залишається вкрай потужним гравцем на міжнародній економічній арені, проте не демонструє таких стрімких темпів розвитку як Китай та США. Однією з причин наявної стагнації є недостатній розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в країнах ЄС, що суттєво підриває їх конкурентоспроможність. Тому усвідомлюючи важливість інформаційно-комунікаційних технологій як чинника економічного зростання доцільно провести аналіз їх застосування країнами Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи дослідження закладено у працях Д. Белла, Дж. Акерлофа, Дж. Стігліца, М. Спенса, М. Кастельса, Е. Тоффлера, М. Пората, Й. Масуді. Поряд із цими вченими важливість інформаційно-комунікаційних технологій в інформаційному суспільстві вивчали А. Турен, Г. Кан, Т. Стоуньєр, З. Бжезінський, М. Маклуен та ін. Постіндустріальне суспільство та інформаційно-комунікаційні технології у своїй праці досліджували також й українські вчені: В. Бебик, О. Голобуцький, В. Горбатенко, В. Горбулін, Р. Грачов, А. Данілін, Д. Дубов, В. Іноземцев, І. Клименко, І. Коліушко, К. Линьов, Г. Почепцов, С. Чукут, О. Шевчук та ін.

Разом із тим на сьогодні надзвичайно важливою та актуальною є проблема розробки та використання ефективного інструментарію виявлення та вимірювання внеску інформаційно-комунікаційних технологій в економічне зростання.

Мета статті полягає у розробці та застосуванні комплексного підходу щодо оцінки впливу інформаційно-комунікаційних технологій на економічне зростання країн Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Проблеми вивчення ролі ІКТ присвячені роботи багатьох видатних вчених. Так, Д. Белл у своїй концепції постіндустріального суспільства надавав їм вирішальну роль. Ключовий чинник прогресу Д. Белл вбачав у знаннях та їх реалізації в ІКТ [1]. М. Кастельс намагався знайти рушійну силу цієї епохи і дійшов висновку, що основним джерелом підвищення продуктивності виступають ІКТ як засіб генерування ідей, обробки інформації та спеціальний засіб комунікацій [2-4]. Е. Тоффлер у своїй праці «Третя хвиля» (1980 р.) аналізував нове суспільство і, наслідуючи ідеї Д. Белла, стверджував, що центральними елементами сучасної економіки є інформація та знання [10]. Емпірично важливість ІКТ в економіці довів М. Порат. Він проаналізував структуру ринку праці США 60-х років ХХ століття та дійшов до висновку, що близько 50% працюючих задіяні у сфері інформаційних послуг [8].

Поряд із західними фахівцями, роль інформації та ІКТ досліджували й східні вчені. Так, Й. Масуда аналізував справедливості тверджень своїх західних колег на прикладі економіки Японії, хоча для наочності обрав ще й декілька європейських країн. Висновки, отримані в результаті дослідження багато в чому повторювали постулати Д. Белла, М. Кастельса та ін. [6].